

BOEKAANKONDIGINGEN.

Onanie und Homosexualität. (Die homosexuelle Neurose) von Dr. WILHELM STEKEL, Nervenarzt in Wien. URBAN und SCHWARZENBERG. Berlin en Wien, 1917. Prijs 15 mark; geb. 17 mark.

Dit boek van STEKEL is te beschouwen als het tweede deel van een groot werk, de „*Störungen des Trieb- und Affektlebens*”, zooals STEKEL ze noemt: „die parapathischen Erkrankungen”.

Het eerste deel behandelt de „*Nervösen Angstzustände*”. Dan volgen, als „*die psychischen Störungen der Sexualfunktion*”, bovenstaande deel II en deel III over: „*Die Impotenz des Mannes und die Geschlechtskälte der Frau*”, deel IV „*der psychosexuelle Infantilismus und Fetischismus*” en deel V „*Masochismus und Sadismus*”.

Bij de bestudeering dezer werken vestigt STEKEL de aandacht erop, dat, hoewel dit werk voor elken arts begrijpelijk zal zijn, hij toch aanneemt, dat men met den inhoud van deel I bekend is.

STEKEL n.l. wijkt in verschillende opzichten min of meer van FREUD af, is dan ook zijn eigen weg gevolgd, waardoor een kloof tusschen deze beiden is ontstaan.

STEKEL is een man van buitengewone werkkraft, die als ernstig werker verdient gehoord te worden, al behoeft men daardoor nog niet in alles met hem mee te gaan.

Behoort er overigens, zelfs nog in den tegenwoordigen tijd, niet moed toe, om een boek te betitelen: *Onanie en homosexualiteit?* Het valt niet te ontkennen, dat velen zich, reeds bij het lezen van den titel, met een zekere walging afwenden, maar evenzeer, dat nog meerderen, hetzij bewust dan wel onbewust, getrokken worden door die woorden. Maar rond er voor uitkomen doen weinigen. Ziedaar weer dien scherpelijken engel, die zooveel onheil sticht in het maatschappelijk leven, die leugen, die hooggeroemde „kultuur”, in vele opzichten den verkrachter van de natuur. Al weten wij dan nog niet, hoe die vraagstukken op te lossen, de bekendheid ermee is een vereischte, de moed om een pionier te zijn moeten wij waardeeren. Eerst begrijpen, dan naar verbetering trachten. Dat wil STEKEL.

De onanie behandelt hij in zes hoofdstukken. Hij brengt ter sprake: de maatschappelijke functie bijv. ten opzichte van den lustmoord en zelfmoord; het uitbreken der neurose na het opgeven der onanie, welke hij als een afweerverschijnsel beschouwt; het verband met incest en stotteren. In de z.g. „larvierte onanie”, zooals die zich o. a. openbaart in droomen en phantasieën, verborgen achter hysterische of onmacht aanvallen, zou de genezende kracht van het magnetisme, hetgeen STEKEL meent te berusten op sexualiteit, gelegen zijn.

Dan komt aan de beurt het verband met den godsdienst, waarbij hij de oude en nieuwere opvattingen tegenover elkaar stelt, zooals MARCINOWSKI zich dat voorstelt. Hierop volgen de dwanghandelingen van den onanist, de ascese en tenslotte algemeene beschouwingen, waarin hij een oplossing zoekt in de sublimering der sexueele energieën, maar tevens aandringt op een grootere sexueele vrijheid,

al gelooft hij niet, dat de aera van een ongehinderd vrij sexueel leven reeds nu aanbreekt.

Het tweede gedeelte, de homosexualiteit, dat ruim twee derden van het 387 bldz. beslaande boek in beslag neemt, verdeelt STEKEL in 14 hoofdstukken. Hij geeft een overzicht over de opvattingen van VON KRAFFT-EBING, MOLL, HAVELOCK ELLIS, BLOCH, MAGNUS HIRSCHFELD, KIERNAN, CHEVALIER en LOMBROSO, daarbij aansluitend zijn eigen theorie, die hij zich vormde in verband met de uitkomsten der psychoanalyse en steunend op de leerstellingen van FREUD. Hij komt dan tot de slotsom: „er bestaat geen aangeboren homosexualiteit en geen aangeboren heterosexualiteit. Er bestaat slechts een bisexualiteit. Monosexualiteit is reeds de voorbeschiktheid tot neurose, in vele gevallen reeds de neurose zelf”.

Hij grondt deze uitspraak op het feit, hetwelk FREUD het eerst aan het licht bracht, dat alle menschen oorspronkelijk bisexueel zijn aangelegd (getuige hun gedragingen tot aan de puberteit), en dat het heterosexueele de, na het bisexueele bestaande, homosexualiteit verdringt. Een deel ook van het homosexueele wordt gesublimeerd in vriendschap, nationalisme, maatschappelijke strevingen, vereenigingswezen, enz.. Mislukt deze sublimering, dan komt de neurose. Daar elk mensch zijn homosexualiteit (tegenstanders der psychoanalyse doen goed zich voor te houden, dat homosexualiteit niet synoniem is met pederastie!) niet volkomen overwinnen kan, draagt hij daardoor reeds de kiem der neurose in zich. Hoe sterker de verdringing, des te sterker de neurotische reactie, die tot paranoia kan leiden (FREUD's paranoiatheorie).

Nu volgen de ook in andere boeken te vinden beschouwingen der verschillende vormen van openbaring der homosexualiteit, waarbij STEKEL telkens, als het ware als illustraties, stukken psychoanalyse van toestanden en gevallen inlascht. Het verband met alcohol, geslachtelijke infecties, de verhouding tegenover het andere geslacht, de ouders, familie, de kinderhaat, jalouzie, paranoia, dat alles komt achtereenvolgens ter sprake.

Het laatste hoofdstuk brengt o. m. de behandeling. STEKEL's ervaring is, dat de analyse hier en daar goed gevolg kan hebben, doch slechts onder bepaalde omstandigheden, waaronder bovenal de wil en medewerking tot genezing van den lijder. En dan leert de ondervinding, dat slechts de lichtere gevallen werkelijk genezen willen. Ik kan STEKEL hier volkomen bijvallen, al moeten wij bedenken, dat wij nog geen groot recht tot spreken hebben, omdat het aantal behandelde gevallen uiteraard nog gering is. Wanneer slechts niet geschaad wordt, mogen wij een behandelingswijze toepassen, maar zijn, evenzeer als de tegenstanders, verplicht, slechts na diepgaande studie, en dan nog voorzichtig, tot kritiek te komen.

Terwijl VON KRAFFT-EBING, VON SCHRENCK-NOTZING en ALFRED FUCHS van hypnose goede resultaten zagen, heeft STEKEL daarmee nooit een blijvende genezing bereikt. Wij moeten, zegt hij, zeer terecht, ook sceptisch zijn tegenover een homosexueele, die zegt door ons genezen te zijn. De associatietherapie van MOLL kan STEKEL niet roemen, al kent hij haar een betrekkelijke waarde toe. Goed acht hij, den homosexueele elk verkeer met gelijkvoelenden

te ontzeggen. Dan is in de eerste plaats noodig een volledige zelfkennis en die kan slechts door een langere analyse verworven worden. Het zielsconflict, dat zijn uitdrukking vond in de homosexualiteit, moet opgespoord worden, de patiënt tot inzicht gebracht worden in zijn sadistische neiging, die hij uit den kindertijd der menschheid, over zijn eigen kindertijd heen, in zijn leven heeft meegenomen. Ziet de homosexueele zijn bisexualiteit en de oorzaken van zijn monosexualiteit in, dan hebben wij het noodzakelijke opvoedingswerk verricht. De rest van het werk moet patiënt zelf doen. Heeft hij den wil tot genezing, dan zal hij die taak volbrengen, zonder dat wij hem daartoe aandrijven. Ontbreekt deze aandrang, dan blijven wij, trots de analyse, machteloos. Daarom is STEKEL tegen de practische behandeling, zooals vele analytici toepassen. Van genezing mogen wij slechts spreken als de behandelde persoon in staat is erotiek en sexualiteit op iemand van het andere geslacht te fixeeren.

De techniek der analyse geeft STEKEL weer in enkele ziektegeschiedenissen, een vollediger behandeling daarvan in uitzicht stellende in een nieuw werk.

Wat de voorbehoeding betreft, wijst STEKEL op den grooten invloed van het optreden der opvoeders, vooral op de groote fout om kinderen door angst tot het goede te willen brengen. De twee hoofdbeginselen van de opvoeding moeten zijn: het eigen goede voorbeeld en de liefde. Verbetering in de toekomst ziet STEKEL in het begunstigen, door maatschappelijke verhoudingen, van huwelijken op jongen leeftijd, doch uit liefde.

Alles bij elkaar is dit een degelijk, ernstig, nuttig werk, dat ik gaarne allen artsen, doch ook ernstigen, onbevungen paedagogen ter bestudeering aanbeveel.

A. VAN DER CHIJS.

Repetitorium der Haut- und Geschlechtskrankheiten für Studierende und Aerzte von Prof. Dr. E. KROMAYER in Berlin. Sechste verbesserte Auflage. Mit 31 Abbildungen im Text. Jena. Verlag von GUSTAV FISCHER, 1917. Prijs 3.80 mark.

Van het repetitorium voor huid- en geslachtsziekten van prof. KROMAYER, waarvan vroegere uitgaven reeds in dit *Tijdschrift* met een aanbevelend woord werden aangekondigd, is thans de zesde druk verschenen. Deze uitgave geeft, evenals zijn voorgangers, een kort doch duidelijk overzicht over het geheele gebied der huid- en geslachtsziekten. Het boekje is meer als een beknopt leerboek dan als een eigenlijk repetitorium opgevat en bewerkt. Het hoofdstuk over gonorrhoe werd in verband met de toegenomen kennis op dit gebied in deze uitgave eenigszins uitgebreid. Dit boekje in handig formaat bevat op slechts 213 bladzijden zeer veel wat voor den practicus of student van belang is, en is bijzonder geschikt voor hen, aan wie op het oogenblik de tijd ontbreekt om de meer uitgebreide leerboeken te raadplegen.

M. S. GUTTELING.
